

Δελτίο
Πολιτικής
Ανάλυσης
και Εκτίμησης

Αριθμός

81

Μάρτιος 2024

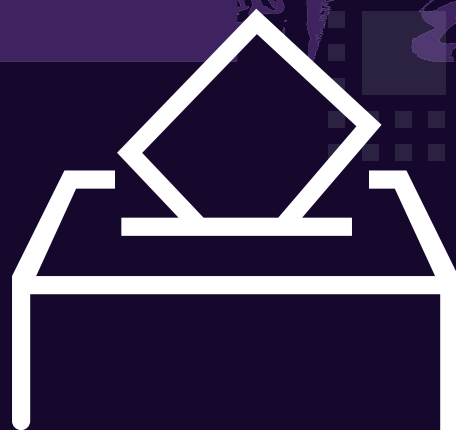

ΔΙΚΤΥΟ

ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΡΡΩΜΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

« ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΟΙ
ΞΑΝΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ
ΕΚΛΟΓΕΣ:
ΤΟ ΠΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ »

« ΠΟΡΕΥΟΜΕΝΟΙ ΞΑΝΑ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: ΤΟ ΠΩΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΙ »

Ανδρέας Παππάς*

Η πρόσφατη εκδήλωση που οργανώθηκε από στελέχη της Κεντροαριστεράς, με τον τίτλο «Απέναντι στον Μητσοτάκη ποιος;», αποκάλυψε μια ολοφάνερη αμηχανία, αφού το επίμαχο ερώτημα δεν είναι «ποιος» αλλά «τι» απέναντι στον Μητσοτάκη. Ποιες προτάσεις; Ποιες πολιτικές; Ποιο πρόγραμμα;

Το συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ που ακολούθησε έδειξε με εκκωφαντικό τρόπο ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, πέρα από τις χιλιομασημένες κοινοτοπίες ενός αγείωτου και κοινωνικά έωλου «προοδευτισμού», ζει στον αστερισμό των ατελείωτων εσωτερικών συγκρούσεων και ανταγωνισμών. Παράλληλα, οι πρόσφατες τοποθετήσεις του προέδρου του ΠΑΣΟΚ έκαναν ακόμα πιο σαφές ότι το ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΛ τείνει να τοποθετείται σε καίρια πολιτικά ζητήματα με βάση την αρχή της πάσης θυσία αντίθεσης προς την κυβέρνηση Μητσοτάκη.

Ας επαναλάβουμε λοιπόν την ερώτηση: Ποιες είναι οι προτάσεις, οι πολιτικές και τα προγράμματα που ανταπαρatiθενται σε αυτά της κυβέρνησης;

Ο Μητσοτάκης έχει επικρατήσει στο Κέντρο και ως γνωστόν – σχεδόν κοινότοπο ακούγεται αυτό πλέον – την Ελλάδα την κυβερνά όποιος κερδίζει το Κέντρο. Ωστόσο, η επικράτηση του Μητσοτάκη δεν εδράζεται μόνο στο μείγμα πολιτικού προσωπικού που τον περιβάλλει, εκφράζοντας ποικίλες αποχρώσεις του πολιτικού φάσματος και ποικίλες ευαισθησίες. Εδράζεται και στο μείγμα πολιτικών που εφαρμόζει, οι οποίες αφαιρούν εν πολλοίς το έδαφος κάτω από τα πόδια μιας Αριστεράς που, παραδοσιακά, εμφανιζόταν σαν αποκλειστική διαχειρίστρια και εγγυήτρια ριζοσπαστικών πολιτικών σε πεδία όπως η μέριμνα για τους κοινωνικά ασθενέστερους ή τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έτσι, με δεδομένο ότι ο μέσος πολίτης έχει σαφώς μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στον Μητσοτάκη ως προς τις επιλογές στην εξωτερική πολιτική και στην άμυνα (ας μην ξεχνάμε την εποχή των Καμμένων και των προνομιακών σχέσεων με τη Βενεζουέλα του Μαδούρο), μέτρα όπως η αύξηση των κάθε είδους επιδομάτων προς τους

Ποιες είναι οι προτάσεις, οι πολιτικές και τα προγράμματα που ανταπαρatiθενται σε αυτά της κυβέρνησης;

[2]

Μάρτιος 2024

81

Αριθμός

Δελτίο Πολιτικής Ανάλυσης

οικονομικά ασθενέστερους (αν και οριζόντια, συχνά χωρίς κριτήρια), μέτρα κατ' ουσίαν σοσιαλδημοκρατικής χροιάς, αφαιρούν από την ευρύτερη Αριστερά τη δυνατότητα να αυτοανακηρύσσεται και να αυτοπροβάλλεται ως αποκλειστική διαχειρίστρια της κοινωνικής ευαισθησίας, περίπου εργολαβικά.

Μέτρα άλλωστε όπως η δυνατότητα γάμου μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου αφήνουν εν πολλοίς την αντιπολίτευση χωρίς επιχειρήματα και στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επιπλέον, τολμηρές νομοθετικές πρωτοβουλίες όπως αυτή φαίνεται να επιβεβαιώνουν την εκτίμηση ότι οι παραδοσιακές κατακόρυφες τομές στο πολιτικό σκηνικό, βασισμένες σε μεγάλο βαθμό στο ξεπερασμένο σχήμα Αριστερά-Κέντρο-Δεξιά, τείνουν να αντικατασταθούν από οριζόντιες τομές. Έτσι προφανώς –και μόνον έτσι– εξηγείται πώς το ΚΚΕ ψήφισε κατά του γάμου ατόμων του ίδιου φύλου με επιχειρήματα σχεδόν πανομοιότυπα με εκείνα της Ιεράς Συνόδου. Και όχι μόνο το ΚΚΕ, αλλά και περίπου το 1/3 της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΠΑΣΟΚ, ποσοστό όχι πολύ διαφορετικό από εκείνο που καταγράφηκε στο εσωτερικό της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας.

Η θέσπιση της δυνατότητας γάμου μεταξύ ομοφύλων δεν αποτελεί ένδειξη ότι η κυβέρνηση «ενδίδει» σε αιτήματα της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας. Δεν πρόκειται για κάποιου είδους συνδικαλιστική ή συντεχνιακή διεκδίκηση η οποία «γίνεται δεκτή», αλλά για υποχρέωση της πολιτείας να εξασφαλίζει σε όλους τους πολίτες την ανεμπόδιστη άσκηση των πιο στοιχειωδών δικαιωμάτων τους. Είναι θέμα αρχής και αξιοπρέπειας για ένα σύγχρονο κράτος δικαίου να μεριμνά ώστε να γίνονται σεβαστές οι όποιες επιλογές του πολίτη στο πεδίο των προσωπικών του σχέσεων, στο μέτρο προφανώς που αυτές δεν βλάπτουν και δεν κακοποιούν συμπολίτες του.

Τα κάνει, λοιπόν, όλα τόσο τέλεια ο Μητσοτάκης; Όχι, βέβαια. Ίσως μάλιστα στην περίπτωση του να ισχύει η γνωστή παροιμία «μεταξύ τυφλών, ο μονόφθαλμος βασιλεύει». Και καθυστερήσεις θα μπορούσε να επισημάνει κάποιος ως προς την προώθηση αναγκαίων μεταρρυθμίσεων και ένα είδος υπέρμετρα προσωποκεντρικής/πρωθυπουργοκεντρικής διακυβέρνησης να εντοπίσει. Η διαχείριση της Εξεταστικής Επιτροπής για το θέμα των Τεμπών από πλευράς της κυβερνητικής παράταξης δείχνει για ακόμα μια φορά ότι η διαφάνεια και η απόδοση ευθυνών δεν είναι κάτι για το οποίο μπορεί να είναι υπερήφανη η χώρα. Επίσης, η κυβέρνηση δίνει ενίοτε την εντύπωση ότι ανοίγει κάποια θέματα χωρίς να έχει προηγηθεί η απαραίτητη προετοιμασία και προεργασία, όπως το χωρίς ουσιαστική διαβούλευση νομοσχέδιο για τα μη κρατικά πανεπιστήμια. Τέλος, κάποια άτομα από το εξαιρετικά πολυάριθμο κυβερνητικό σχήμα δείχνουν είτε ανεπαρκή, είτε να μην έχουν αντιληφθεί σαφώς ποιες είναι οι ανάγκες και ποια τα ζητούμενα της εποχής.

Και πάλι όμως, παρά τις υπαρκτές αδυναμίες της κυβέρνησης και τις αστοχίες της εδώ κι εκεί, φαίνεται πολύ δύσκολο να ανιχνευτεί εναλλακτική πρόταση για τη διακυβέρνηση της χώρας. Εκτός και αν νομίζουν κάποιοι ότι θα ανατραπεί η κυβέρνηση με καταλήψεις στα πανεπιστήμια από θορυβώδεις μειοψηφίες ή με ανά τριήμερο διαδηλώσεις των ίδιων πεντακοσίων ατόμων στο κέντρο της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Βούτυρο στο ψωμί του Μητσοτάκη είναι τελικά η δυσφορία που αυτές οι πρακτικές προκαλούν στους κατοίκους των μεγαλουπόλεων, στον κορμό της κοινωνίας, κατά κανόνα αθόρυβο αλλά εκλογικά και πολιτικά καθοριστικής σημασίας.

Ακόμα και σε ό,τι αφορά το αγροτικό ζήτημα, για το οποίο η κυβέρνηση πέντε χρόνια τώρα δεν προώθησε τις απαιτούμενες ριζικές μεταρρυθμίσεις, δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια επεξεργασμένη πρόταση από τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

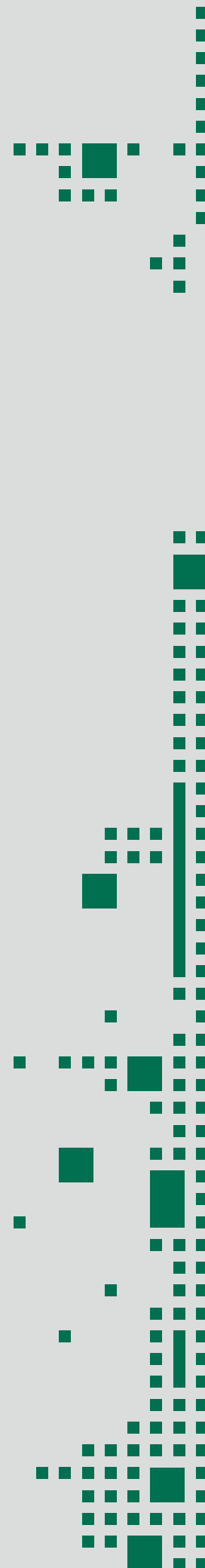
Αναμφισβήτητα οι αγρότες αντιμετωπίζουν προβλήματα. Από τη στιγμή ωστόσο που χάνεται το μέτρο, που τείνουν να επικρατήσουν αντιλήψεις του τύπου «τα θέλουμε όλα και τα θέλουμε τώρα», που προβάλλονται αιτήματα βγαλμένα από τα βάθη της δεκαετίας του '80 και του '90, που επιλέγεται ως «μορφή αγώνα» ο αποκλεισμός όλης της χώρας από φάλαγγες τρακτέρ, είναι πολύ πιθανό να χάνεται και το όποιο δίκιο έχουν όσοι μετέχουν στις κινητοποιήσεις. Από την άλλη, υπάρχουν βέβαια και πολιτικές δυνάμεις, συχνά μάλιστα πρωταγωνίστριες σε τέτοιου είδους σκληροπυρηνικές αντιδράσεις, για τις οποίες προέχει να «μπετονάρουν» και να «ατσάλωσουν» τις όποιες δυνάμεις διαθέτουν, με συνεχείς κινητοποιήσεις, ώστε να κρατάνε πάντα «ετοιμοπόλεμα τα στρατεύματά τους», έως ότου έρθει εκείνη η μέρα οπότε «ένας μεγάλος κόκκινος ήλιος» θα σηκωθεί πάνω από τη χώρα.

Όσο τα κόμματα της αντιπολίτευσης θα ψάχνουν να βρουν τον σούπερμαν που θα τα βάλει με τον Μητσοτάκη, όσο θα αδυνατούν να αρθρώσουν σύγχρονο πολιτικό λόγο, όσο στελέχη τους θα προτείνουν εν έτει 2024 ως λύση την κρατικοποίηση τραπεζών και παραγωγικών μονάδων, όσο οι όροι «πρόοδος» και «προοδευτικός» θα χρησιμοποιούνται, οργουελικώ τω τρόπω, για να δηλώσουν κατ' ουσίαν την καθήλωση στο χθες (ούτε καν στο σήμερα), όσες εκδηλώσεις και πορείες και αν γίνουν, με όσες καταγγελτικές κορόνες και αν διανθίζουν τις ομιλίες τους τα στελέχη της αντιπολίτευσης, δεν θα πάψουν να αναρωτιούνται γιατί ο Μητσοτάκης «αντέχει» ακόμη, έπειτα από τόσα χρόνια και τόσους σκοπέλους, γιατί... δεν φοβάει επιτέλους η κατσίκα του γείτονα.

Αλήθεια, πόσο σημαντικό μπορεί να είναι για την κοινωνία αν στις Ευρωεκλογές θα είναι δεύτερο κόμμα το ΠΑΣΟΚ ή ο ΣΥΡΙΖΑ, ή αν η Νέα(;) Αριστερά θα καταφέρει να εκλέξει ευρωβουλευτή ή όχι; Πόσοι, αλήθεια, Έλληνες πολίτες πείθονται σήμερα από μια αντιπολίτευση που αναμασά συνθήματα της δεκαετίας του '70 ή του '80, που ακολουθεί πρακτικές αμετάκλητα ξεπερασμένων εποχών, που δείχνει να πιστεύει ότι, στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης και της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης, μπορείς να ηγεμονεύσεις πολιτικά με συνθήματα του είδους «Ο λαός δεν ξεχνά τι σημαίνει Δεξιά»; Μήπως τελικά η Δεξιά όλο και περισσότερο βρίσκεται στα... δεξιά της Νέας Δημοκρατίας, έχοντας μάλιστα διόλου ευκαταφρόνητη απήχηση στο εκλογικό σώμα;

Και μια και αναφέρθηκαν οι Ευρωεκλογές, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα αποτελέσματά τους, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο αλλά και στη χώρα μας, θα έχουν τη σημασία τους. Ωστόσο, μιλάμε πάντα για μια ιδιότυπη πολιτική αναμέτρηση, τόσο ως προς την εκλογική συμπεριφορά των ψηφοφόρων, όσο και ως προς τις επιπτώσεις του όποιου αποτελέσματός της στο εσωτερικό πολιτικό τοπίο. Και σε αυτό το πεδίο πάντως, με τις όποιες ιδιομορφίες του, ενώ βλέπουμε προς το παρόν κινήσεις περαιτέρω επέκτασης του πολιτικού βεληγεκούς του από τον Μητσοτάκη (αν και με αντιδράσεις πάντα από το κόμμα του), αμήχανη σιωπή δείχνει να επικρατεί στα κόμματα της αντιπολίτευσης.

Όσα προηγήθηκαν δεν είναι αυθαίρετα συμπεράσματα, αλλά διαπιστώσεις βασισμένες, εκτός των άλλων, και σε δημοσκοπικά ευρήματα. Ίσως μάλιστα το πιο σημαντικό εύρημα των δημοσκοπήσεων να μην είναι ότι η Νέα Δημοκρατία απέχει 17, 19, ή 21 μονάδες από το δεύτερο κόμμα. Πιο ενδεικτικές για την περίοδο που διανύουμε είναι μάλλον οι απαντήσεις που αφορούν τον καταλληλότερο για πρωθυπουργό. Σε αυτό λοιπόν το

ερώτημα, με βάση σχετικά πρόσφατες δημοσκοπήσεις, ο Κυριάκος Μητσοτάκης συγκεντρώνει από 30 έως 42%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά είναι από 5 έως 8% για τον Στέφανο Κασσελάκη και από 5 έως 7% για τον Νίκο Ανδρουλάκη! Άσε που πλέον έκανε την εμφάνισή του και ο Κυριάκος Βελόπουλος στους κάτω του 10% πρωθυπουργήσιμους. Ακόμα και αν ο ΣΥΡΙΖΑ και το ΠΑΣΟΚ καταφέρουν να ξεκολλήσουν ως κόμματα από ποσοστά της τάξης του 10-12%, πόσο άραγε μπορεί να κλείσει αυτό το χαώδες άνοιγμα ως προς την καταλληλότητα για πρωθυπουργός;

Και ένα τελευταίο, έτσι για να μην ξεχνιόμαστε, για να θυμόμαστε τι σημαίνει επιλεκτικός δικαιωτισμός. Πριν από λίγους μήνες, στη χώρα των αγιατολλάδων μια κοπέλα μαστιγώθηκε ανελέητα από τις αρχές, επειδή είχε... αφήσει ελεύθερα τα μαλλιά της και δεν φορούσε μαντίλα. Είδατε μήπως κάποια πορεία προς την πρεσβεία του Ιράν; Αν όχι από τα κόμματα της Αριστεράς, τα οποία διαφημίζουν με κάθε ευκαιρία την ευαισθησία τους σε τέτοια ζητήματα, έστω από ορισμένες αυτοαποκαλούμενες «φεμινίστριες» που δεν σηκώνουν μύγα στο σπαθί τους; Από «δικαιωματιστές»; Από «συλλογικότητες»; Αλλά ξέχασα: το Ιράν είναι «αντιιμπεριαλιστικό», και κυρίως βέβαια αντιαμερικανικό.

** Ο Ανδρέας Παππίας είναι συγγραφέας – αρθρογράφος - μεταφραστής*